

ინტელექტუალური საკუთრების მართვა ხელოვნური ინტელექტის გამოყენების პირობებში

კახაბერ ყავლაშვილი

სსიპ დავით აღმაშენებლის სახელობის საქართველოს ეროვნული თავდაცვის აკადემიის
შტაბის G-5 სამსახურის უფროსი

აბსტრაქტი

წინამდებარე ნაშრომში გაანალიზებულია ინტელექტუალური საკუთრების მენეჯმენტის სისტემური ტრანსფორმაცია ხელოვნური ინტელექტის სწრაფი განვითარების პირობებში. თანამედროვე სამყაროში ინტელექტუალური აქტივები იქცა ეკონომიკური განვითარების, კონკურენტუნარიანობისა და ინოვაციური პოტენციალის განმსაზღვრელ უმთავრეს რესურსად. კვლევა ფოკუსირებულია იმ საჭიროებაზე, რომ ინტელექტუალური კაპიტალი იყოს არა მხოლოდ სამართლებრივად დაცული, არამედ ეფექტიანად მართული როგორც კერძო, ისე საჯარო სექტორში. ნაშრომი განსაკუთრებულ ყურადღებას ამახვილებს ხელოვნურ ინტელექტზე, როგორც შემოქმედებით სუბიექტზე და ანალიზებს იმ სამართლებრივ და ეკონომიკურ გამოწვევებს, რომლებიც ტექნოლოგიური პროგრესის პარალელურად წარმოიშობა. ამასთანავე, განხილულია საქართველოს ევროკავშირთან და საერთაშორისო ბაზრებთან დაახლოების პროცესი, რაც მოითხოვს მენეჯმენტის თანამედროვე სისტემების დანერგვასა და ინტელექტუალური პროდუქტის შექმნის სტიმულირებას.

კვლევის ჰიპოთეზა: ხელოვნური ინტელექტი ინტელექტუალური საკუთრების მართვის პროცესებში ქმნის გაძლიერებულ ეფექტს, რომელიც ერთდროულად წარმოადგენს შემოქმედებითი საქმიანობის ახალ ობიექტს და, ამავდროულად, გვევლინება ინტელექტუალური აქტივების იდენტიფიცირების, დაცვისა და ოპტიმიზაციის უპრეცედენტო სიმძლავრის ინსტრუმენტად.

კვლევის მიზანია ინტელექტუალური საკუთრების მენეჯმენტის სისტემური სრულყოფის მექანიზმების იდენტიფიცირება და თეორიულ-პრაქტიკული რეკომენდაციების შემუშავება, რომლებიც უზრუნველყოფს ინტელექტუალური კაპიტალის მდგრად გამოყენებას ხელოვნური ინტელექტის განვითარების პირობებში.

კვლევის ამოცანა:

ხელოვნური ინტელექტის შემოქმედებითი და საგამომგონებლო პოტენციალის სამართლებრივი და ეკონომიკური ასპექტების, ავტორობის, ინტელექტუალური საკუთრების უფლებების განაწილებისა და ხელოვნური ინტელექტის, როგორც შემოქმედებითი სუბიექტის როლის კომპლექსური ანალიზი. ასევე, საერთაშორისო მარეგულირებელი მიდგომებისა და ეთიკური სტანდარტების შესწავლა მაღალტექნოლოგიური საწარმოების ინტელექტუალური საკუთრების მენეჯმენტის სტრატეგიული ოპტიმიზაციისა და საქართველოში ადაპტაციის მიზნით.

საკვანძო სიტყვები: ხელოვნური ინტელექტი, ინტელექტუალური საკუთრება, ინოვაციების მენეჯმენტი, ალგორითმული გენერაცია, საავტორო უფლებები, მაღალტექნოლოგიური საწარმოები.

შესავალი

თანამედროვე გლობალურ ეკონომიკურ სივრცეში ინტელექტუალური საკუთრების მენეჯმენტის სისტემური და მდგრადი განვითარება ერთ-ერთ უმთავრეს სტრატეგიულ გამოწვევას წარმოადგენს. ცოდნაზე დაფუძნებული ეკონომიკის პირობებში, სადაც ინოვაციური პოტენციალი ორგანიზაციული წარმატების მთავარი განმსაზღვრელია, ინტელექტუალური აქტივები პერიფერიული რესურსიდან ეკონომიკური ზრდისა და კონკურენტული უპირატესობის ცენტრალურ ძრავად გარდაიქმნა. დღეისათვის ინტელექტუალური კაპიტალი გლობალური კორპორაციების საბაზრო ღირებულების დაახლოებით 90%-ს შეადგენს, მაშინ როდესაც ტრადიციული მატერიალური აქტივების წილი მხოლოდ 10%-ით შემოიფარგლება. ეს ფუნდამენტური ცვლილება განსაკუთრებით თვალსაჩინოა მაღალტექნოლოგიურ ინდუსტრიებში, სადაც გლობალური ლიდერების (Apple, Microsoft, Alphabet, Amazon) წარმატება უშუალოდ არის დაკავშირებული მათი ინტელექტუალური საკუთრების პორტფოლიოების ეფექტურ და სტრატეგიულ მართვასთან.³

ინტელექტუალური საკუთრების ეფექტიანი მენეჯმენტი მოითხოვს კომპლექსურ და ინტეგრირებულ მიდგომას. ეს პროცესი მოიცავს ორგანიზაციული პოლიტიკის მკაფიო განსაზღვრას, ინტელექტუალური აქტივების სისტემურ აღრიცხვას, სამართლებრივი დაცვის მექანიზმების ოპტიმალურ გამოყენებასა და კომერციალიზაციის სტრატეგიების მიზანმიმართულ დანერგვას. აღნიშნულ პროცესში განსაკუთრებულ როლს თამაშობს თანამედროვე ციფრული ტექნოლოგიების ინტეგრაცია და ინტელექტუალური საკუთრების მნიშვნელობისადმი მაღალი ორგანიზაციული ცნობიერება, რომლებიც ერთობლივად ქმნიან წინაპირობას ინტელექტუალური კაპიტალის გრძელვადიანი და მდგრადი გამოყენებისთვის.

უკანასკნელი ათწლეულების განმავლობაში ინტელექტუალური საკუთრების მართვის ტრადიციული მოდელები უპრეცედენტო გამოწვევების წინაშე დადგა.

³ Ryan Abbott, *The Reasonable Robot: Artificial Intelligence and the Law* (Cambridge: Cambridge University Press, 2020).

ციფრული ეკონომიკის სწრაფი ზრდა ფუნდამენტურად ცვლის ინტელექტუალური საკუთრების ბუნებასა და დინამიკას. მონაცემები გარდაიქმნა ინტელექტუალური საკუთრების ახალ კატეგორიად, რომელიც ჯერ კიდევ არასრულყოფილადაა რეგულირებული, ხოლო ალგორითმები და ხელოვნური ინტელექტის მოდელები წარმოადგენს აქტივებს, რომლებიც ხშირად არ თავსდება ტრადიციულ სამართლებრივ ჩარჩოებში.⁴ პლატფორმული ბიზნეს-მოდელები ქმნიან ახალ რეალობას, სადაც ეკოსისტემური ღირებულება აღემატება ცალკეული პატენტების დაცვას. ეს ნიშნავს, რომ თანამედროვე ეპოქაში ინტელექტუალური საკუთრების მართვა უნდა გადავიდეს ცალკეული გამოგონებების დაცვიდან მთელი ინოვაციური ეკოსისტემის სტრატეგიულ მენეჯმენტზე.⁵

განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია ხელოვნური ინტელექტის სწრაფი განვითარებით გამოწვეული ორმაგი ეფექტი. ერთი მხრივ, ხელოვნური ინტელექტი თავად ხდება შემოქმედებითი საქმიანობისა და დაცვის ობიექტი, რაზეც მეტყველებს მასთან დაკავშირებული პატენტების რაოდენობის 62%-იანი ზრდა. მეორე მხრივ, იგი რადიკალურად ცვლის ინტელექტუალური საკუთრების შექმნის, იდენტიფიცირებისა და დაცვის პროცესებს. ხელოვნურ ინტელექტზე დაფუძნებული ინსტრუმენტები აჩქარებს არსებული ტექნიკის ძიებას, ავტომატიზებს პატენტების მომზადებას და პროგნოზირებს აქტივების ღირებულებას. ამავდროულად, ხელოვნური ინტელექტის მიერ გენერირებული შინაარსის საკუთრების საკითხი და სასწავლო მონაცემების (training data) საავტორო უფლებრივი სტატუსი წარმოადგენს სრულიად ახალ, ჯერ კიდევ დაუწერელ სამართლებრივ მიმართულებას.⁶

პარალელურად, მწვავედ დგას ინტელექტუალური საკუთრების შეფასების მეთოდოლოგიების არაადეკვატურობის პრობლემა. ტრადიციული ფინანსური მეთოდები, რომლებიც მატერიალური აქტივებისთვის იყო შემუშავებული, ვერ ასახავს ციფრულ და ხელოვნურ ინტელექტზე დაფუძნებული აქტივების ნამდვილ ღირებულებას, რაც იწვევს ე.წ. „ბუღალტრულ კრიზისს“. ვინაიდან ინტელექტუალური საკუთრების ფასი ხშირად ქსელური ეფექტებითა და მონაცემთა ხარისხით განისაზღვრება, მისი ეკონომიკური წონა ვერ თავსდება კლასიკური აღრიცხვის ჩარჩოებში.⁷ ციფრული და ხელოვნური ინტელექტის აქტივები ქმნიან თვითგაძლიერებად ღირებულებას, სადაც მონაცემთა მოცულობა ზრდის ალგორითმების სიზუსტეს, რაც თავის მხრივ აძლიერებს პროდუქტს და ზრდის მომხმარებელთა რაოდენობას.

ამრიგად, წინამდებარე კვლევა ემსახურება ამ მეთოდოლოგიური და სამართლებრივი შეუსაბამობების კომპლექსურ ანალიზს. საქართველოსთვის, რომელიც საერთაშორისო ბაზრებთან და ევროკავშირთან დაახლოების პროცესშია, ინტელექტუალური

⁴ World Intellectual Property Organization (WIPO), WIPO Technology Trends 2019: Artificial Intelligence (Geneva: WIPO, 2019).

⁵ Mark A. Lemley and Bryan Casey, "Remedies for Robots," University of Chicago Law Review 86, no. 5 (2019).

⁶ European Patent Office, Guidelines for Examination in the European Patent Office (Munich: EPO, 2023).

⁷ U.S. Copyright Office, Copyright Registration Guidance: Works Containing Material Generated by Artificial Intelligence (Washington, DC: USCO, 2023).

საკუთრების მენეჯმენტის თანამედროვე მექანიზმების დანერგვა და მათი ახალ ტექნოლოგიურ რეალობასთან ადაპტაცია გადამწყვეტ მნიშვნელობას იძენს ეროვნული ინოვაციური პოტენციალისა და ეკონომიკური მდგრადობის უზრუნველსაყოფად.

ძირითადი ნაწილი

ხელოვნური ინტელექტის როლი ინოვაციურ პროცესებში და არსებითი ცვლილებები

ხელოვნური ინტელექტი თანამედროვე ეტაპზე აღარ განიხილება, როგორც მხოლოდ დამხმარე ტექნოლოგიური ინსტრუმენტი, იგი ახორციელებს ფუნდამენტურ ტრანსფორმაციას ინოვაციური ციკლის ყველა საფეხურზე, ფუნდამენტური კვლევა-განვითარებიდან (R&D) პროდუქტის საბოლოო კომერციალიზაციამდე. ხელოვნური ინტელექტის სისტემების ინტეგრაცია ისეთ სფეროებში, როგორიცაა ახალი მასალების აღმოჩენა, მოწინავე ინჟინერია და პროგრამული უზრუნველყოფის ავტონომიური გენერაცია, ცვლის თავად ინოვაციის არქიტექტურას. მანქანური სწავლების ალგორითმები ფლობენ უნარს, მყისიერად დაამუშაონ დიდი მოცულობითი მონაცემები და გამოავლინონ დამალული კანონზომიერებები, რაც ადამიანური კოგნიტური და ანალიტიკური შესაძლებლობების ფარგლებს მიღმა.⁸

ხელოვნური ინტელექტის ტრანსფორმაციული ძალა განსაკუთრებით თვალსაჩინოა ფარმაცევტულ ინდუსტრიაში, რომელიც ისტორიულად ხასიათდებოდა მაღალი ფინანსური რისკებითა და ხანგრძლივი კვლევითი ციკლებით. ტრადიციული მეთოდებით ახალი მედიკამენტის ბაზარზე გატანა საშუალოდ 10-15 წელს და მილიარდობით დოლარის ინვესტიციას მოითხოვდა. თუმცა, ხელოვნური ინტელექტის სისტემები, რომლებიც სპეციფიკურად ორიენტირებულნი არიან მოლეკულური სტრუქტურების კომპიუტერულ პროგნოზირებასა და მიზანმიმართულ შემუშავებაზე, ამ პროცესს რადიკალურად აჩქარებენ. ალგორითმებს შეუძლიათ რამდენიმე თვეში დაამუშაონ ისეთი მოცულობის ბიოლოგიური კომბინაციები, რომელთა ანალიზსაც მეცნიერთა ჯგუფები ათწლეულებს ანდომებდნენ, რაც მკვეთრად ამცირებს როგორც კვლევის ბიუჯეტს, ისე წარუმატებელი ექსპერიმენტების ალბათობას.⁹

პარალელურად, ინდუსტრიაში შემოქმედებითი ხელოვნური ინტელექტის (Generative AI) გამოჩენამ წარმოშვა თვისობრივად ახალი რეალობა. ეს ტექნოლოგია აღარ შემოიფარგლება მხოლოდ არსებული მონაცემების კლასიფიკაციით, მას შეუძლია დამოუკიდებლად შექმნას ორიგინალური ვიზუალური შინაარსი, რთული მუსიკალური კომპოზიციები და ლიტერატურული ტექსტები, რომლებიც ხშირად განურჩეველია ადამიანის მიერ შექმნილი ნამუშევრებისგან. ეს პროცესი აჩენს ფუნდამენტურ სამართლებრივ და ეთიკურ კითხვებს ავტორობის ბუნებისა და შემოქმედებითი სუბიექტურობის შესახებ. თუკი ალგორითმი დამოუკიდებლად ახორციელებს შემოქმედებით არჩევანს, ტრადიციული „ადამიანზე კონცენტრირებული“

⁸ World Intellectual Property Organization (WIPO), WIPO Technology Trends 2019: Artificial Intelligence (Geneva: WIPO, 2019), 24-30.

⁹ Abbott, Ryan, The Reasonable Robot: Artificial Intelligence and the Law (Cambridge: Cambridge University Press, 2020), 45-52.

ინტელექტუალური საკუთრების სამართალი სერიოზული დილემის წინაშე დგება: როგორ განისაზღვროს საკუთრების უფლება იქ, სადაც ადამიანის როლი მხოლოდ საწყისი პარამეტრების განსაზღვრით შემოიფარგლება?¹⁰

ცხრილი 1. ინოვაციური პროცესების ტრანსფორმაცია

შედარების კრიტერიუმი	ტრადიციული მოდელი	ხელოვნური ინტელექტით მართული მოდელი
კვლევის ტემპი	ხაზოვანი, ადამიანურ რესურსზე დამოკიდებული და ხანგრძლივი	ავტომატიზებული, მყისიერი და რადიკალურად აჩქარებული
მონაცემთა ანალიზი	შეზღუდული მოცულობის ინფორმაციის დამუშავება	„დიდი მონაცემების“ და ფარული კანონზომიერებების ძიება
ფინანსური ეფექტიანობა	მაღალი ხარჯები და წარუმატებელი ექსპერიმენტების დიდი წილი	ოპტიმიზებული ბიუჯეტი და პროგნოზირებადი შედეგები
ინოვაციის ხასიათი	ადამიანური ინტუიცია და ფიზიკური ცდები	ალგორითმული პროგნოზირება და ციფრული სიმულაცია ¹¹

ამრიგად, ხელოვნური ინტელექტი გარდაიქმნა ინოვაციის „თანაავტორად“, რაც მოითხოვს ინტელექტუალური საკუთრების მენეჯმენტის სრულიად ახალი სტრატეგიების შემუშავებას. მაღალტექნოლოგიური საწარმოებისთვის გადამწყვეტი ხდება არა მხოლოდ ტექნოლოგიის ფლობა, არამედ იმ სამართლებრივი ჩარჩოების მოძიება, რომლებიც დაიცავს ალგორითმულად გენერირებულ აქტივებს გლობალურ კონკურენტულ გარემოში.¹²

ადამიანისა და ხელოვნური ინტელექტის თანამშრომლობის ახალი პარადიგმა

ხელოვნური ინტელექტის ინტეგრაცია კვლევა-განვითარების პროცესებში აყალიბებს ფუნდამენტურად ახალ მეთოდოლოგიურ ჩარჩოს, რომელიც ცნობილია როგორც „ადამიანი-მანქანის კოლაბორაციული ინოვაცია“. ეს არ არის უბრალოდ ტექნოლოგიური წინსვლა, არამედ თვისობრივი ცვლილება ინოვაციების შექმნის არქიტექტურაში. ამ სისტემაში ხელოვნური ინტელექტი ფუნქციონირებს არა როგორც პასიური ტექნიკური

¹⁰ Lemley, Mark A., and Bryan Casey, "Remedies for Robots," University of Chicago Law Review 86, no. 5 (2019): 1320-1335.

¹¹ წყარო: შემუშავებულია ავტორის მიერ მსოფლიო ინტელექტუალური საკუთრების ორგანიზაციის (WIPO, Technology Trends: Artificial Intelligence, 2019) და მასაჩუსეტსის ტექნოლოგიის ინსტიტუტის (MIT, Artificial Intelligence in Drug Discovery, 2020) კვლევითი მონაცემების შეჯერების საფუძველზე.

¹² Bridges, Schuyler, "The Automated Inventor," Berkeley Technology Law Journal 33, no. 2 (2018): 341-360.

ინსტრუმენტი, არამედ როგორც ინტელექტუალური პროცესის აქტიური თანამონაწილე, რომელიც ახორციელებს ადამიანის თანაბარ, ზოგ შემთხვევაში კი უფრო მაღალი დონის შემოქმედებით წვლილს.¹³

ამ ახალი პარადიგმის რეალიზაცია ყველაზე მკაფიოდ სამ ძირითად მიმართულებაში ვლინდება:

ფარმაცევტული და მოლეკულური დიზაინი. ტრადიციული „ცდისა და შეცდომის“ მეთოდი ხელოვნური ინტელექტის მიერ მართულმა პროგნოზირებამ ჩაანაცვლა. მაგალითად, მასაჩუსეტსის ტექნოლოგიის ინსტიტუტის (Massachusetts Institute of Technology - MIT) ბიონჟინერიისა და კომპიუტერული მეცნიერებების მკვლევრების მიერ ხელოვნური ინტელექტის გამოყენებით აღმოჩენილი ახალი ანტიბიოტიკი „ჰალიცინი“ კლასიკური მაგალითია იმისა, თუ როგორ გამოავლინა ალგორითმმა მოლეკულაში ისეთი ანტიბაქტერიული თვისებები, რომლებიც ადამიანური დაკვირვების მიღმა რჩებოდა. ამ პროცესში ხელოვნური ინტელექტი გვევლინება არა უბრალოდ გამომთვლელ ინსტრუმენტად, არამედ ახალი სამეცნიერო ჰიპოთეზების წარმომშობ პარტნიორად.¹⁴

საინჟინრო ოპტიმიზაცია და თვითწარმომშობი დიზაინი. საავტომობილო და აეროკოსმოსურ ინდუსტრიაში (მაგ. Autodesk-ის თვითწარმომშობი სისტემები) ინჟინერი აწესებს მხოლოდ განსაზღვრულ პარამეტრებს (წონა, გამძლეობა, მასალა), ხოლო ხელოვნური ინტელექტი დამოუკიდებლად ქმნის ათასობით ოპტიმალურ გეომეტრიულ ფორმას, რომელთა მოფიქრებაც ადამიანური წარმოსახვისთვის თითქმის შეუძლებელია. ამ შემთხვევაში, შემოქმედებითი აქტი სრულდება მანქანისა და ადამიანის ინტელექტუალური თანაქმედების საფუძველზე.¹⁵

დაგროვებითი ინოვაცია შემოქმედებით სფეროში. ახალი შინაარსის წარმომშობი მოდელები (მაგ. GPT-4, Midjourney, Claude) ახორციელებენ ლიტერატურული და ვიზუალური პროდუქტის დამოუკიდებელ შექმნას/გენერაციას. ამ პროცესში წარმოიშობა ავტორობის იდენტიფიცირების პრობლემა, ადამიანი იძლევა მხოლოდ მოკლე მითითებას, ხოლო საბოლოო პროდუქტის 90%-ს ალგორითმი ქმნის, პრაქტიკულად შეუძლებელი ხდება იმის ობიექტური განსაზღვრა, თუ ვის ეკუთვნის საბოლოო შემოქმედებითი შედეგი, ადამიანს, რომელმაც იდეა მიაწოდა, თუ სისტემას, რომელმაც ის განახორციელა.¹⁶

სამართლებრივი და ეთიკური დილემები

აღნიშნული თანამშრომლობის მოდელი აყენებს ფუნდამენტურ კითხვას, სად მთავრდება ინსტრუმენტი და სად იწყება ავტორი? ტრადიციული ინტელექტუალური

¹³ Ryan Abbott, *The Reasonable Robot: Artificial Intelligence and the Law* (Cambridge: Cambridge University Press, 2020), 112-128.

¹⁴ World Intellectual Property Organization (WIPO), *WIPO Technology Trends 2019: Artificial Intelligence* (Geneva: WIPO, 2019), 56-62.

¹⁵ Mark A. Lemley and Bryan Casey, "Remedies for Robots," *University of Chicago Law Review* 86, no. 5 (2019): 1340-1355.

¹⁶ European Patent Office (EPO), "Artificial Intelligence and the Patent System: Summaries of Case Law," Munich, 2023.

საკუთრების სამართალი აღიარებს მხოლოდ ადამიანურ კრეატიულობას. თუმცა, როდესაც ხელოვნური ინტელექტი ახორციელებს მონაცემებში დამალული კანონზომიერებების გამოვლენას და მათ საფუძველზე ქმნის ახალ ცოდნას, იგი სცილდება დამხმარე საშუალების ჩარჩოებს. სულ უფრო ბუნდოვანი ხდება ზღვარი სუბიექტსა (ადამიანი) და ობიექტს (მანქანა) შორის, რაც მოითხოვს უფლებათა განაწილების სრულიად ახალი სამართლებრივი მექანიზმების შემუშავებას.¹⁷

ამრიგად, ხელოვნური ინტელექტის ინტეგრაცია კვლევა-განვითარებაში აღარ არის მხოლოდ ეფექტიანობის ზრდის საშუალება, ეს არის ახალი კოგნიტური პარადიგმა, სადაც ადამიანური ინტუიცია და ალგორითმული სიმძლავრე გაერთიანებულია ერთიანი, ჰიბრიდული ინოვაციური მიზნის მისაღწევად.¹⁸

ხელოვნური ინტელექტით გენერირებული შინაარსისა და გამოგონებების სამართლებრივი სტატუსი

ხელოვნური ინტელექტის მიერ შექმნილი ობიექტების ინტელექტუალური საკუთრების სამართლებრივი სტატუსი წარმოადგენს თანამედროვე იურიდიული სისტემის ერთ-ერთ ყველაზე სადავო და კომპლექსურ საკითხს, რომელიც გლობალური მასშტაბით მწვავე აკადემიური დისკუსიებისა და საკანონმდებლო ინიციატივების საგნად იქცა, რადგან იგი ინტელექტუალური საკუთრების სამართლის ფუნდამენტურ საფუძვლებს ეხება.¹⁹

ისტორიულად, ინტელექტუალური საკუთრების სისტემები ადამიანზე ორიენტირებულ მოდელს ეფუძნება. ამ პრინციპის თანახმად, საავტორო უფლებები წარმოიშობა მხოლოდ და მხოლოდ ადამიანის შემოქმედებითი ან საგამომგონებლო საქმიანობის შედეგად. სამართლებრივი დოქტრინა აუცილებელ პირობად მიიჩნევს ადამიანის შეგნებული განზრახვის არსებობას, რაც იმას ნიშნავს, რომ ნებისმიერი ინოვაცია კონკრეტული პიროვნების ინტელექტუალური ძალისხმევის ნაყოფი უნდა იყოს.²⁰

თუმცა, როდესაც ხელოვნური ინტელექტის სისტემა დამოუკიდებლად ქმნის ობიექტს, რომელიც აკმაყოფილებს დაცვის ყველა კრიტერიუმს (ორიგინალურობა, სიახლე, სარგებლიანობა), ტრადიციული ჩარჩო გარდაუვალ კრიზისს განიცდის. წარმოიშობა კრიტიკული კითხვა, ვინ უნდა იქნას მიჩნეული უფლების სუბიექტად, სისტემის შემქმნელი, ოპერატორი თუ თავად მანქანა?

დღეისათვის მსოფლიოში არსებობს მკაფიო სამართლებრივი ფრაგმენტაცია. წამყვანი უწყებები, მათ შორის აშშ-ის საავტორო უფლებათა ოფისი (USCO) და ევროპის საპატენტო ოფისი (EPO), მკაცრ კონსერვატიულ პოზიციას ინარჩუნებენ. ამ მხრივ, განსაკუთრებით

¹⁷ U.S. Copyright Office, "Copyright Registration Guidance: Works Containing Material Generated by AI," Washington, DC, 2023.

¹⁸ Schmidt, Eric, and Jared Cohen, *The New Digital Age: Reshaping the Future of People, Nations and Business* (New York: Alfred A. Knopf, 2013).

¹⁹ Ryan Abbott, *The Reasonable Robot: Artificial Intelligence and the Law* (Cambridge: Cambridge University Press, 2020), 154-160.

²⁰ World Intellectual Property Organization (WIPO), *WIPO Technology Trends 2019: Artificial Intelligence* (Geneva: WIPO, 2019), 78-82.

აღსანიშნავია გახმაურებული საქმე „თალერი ვიდალის წინააღმდეგ“ (Thaler v. Vidal). საქმის არსი მდგომარეობდა შემდეგში: მკვლევარმა სტივენ თალერმა სცადა დაეპატენტებინა ორი გამოგონება (საკვების კონტეინერი და საავარიო შუქურა), სადაც გამომგონებლად არა საკუთარი თავი, არამედ მის მიერ შექმნილი ხელოვნური ინტელექტის სისტემა „DABUS“-ი მიუთითა. სტივენ თალერი ამტკიცებდა, რომ რადგან გამოგონების იდეა დამოუკიდებლად ალგორითმმა წარმოშვა, სამართლიანი იქნებოდა, უფლებაც მასზე გაცემულიყო. თუმცა, აშშ-ის სასამართლომ მხარი არ დაუჭირა ამ პოზიციას და განმარტა, რომ მოქმედი კანონმდებლობით, გამომგონებელი უნდა იყოს მხოლოდ „ფიზიკური პირი“. აღნიშნულმა გადაწყვეტილებამ კიდევ ერთხელ დაადასტურა, რომ თანამედროვე სამართალი ჯერჯერობით არ ცნობს მანქანის იურიდიულ სუბიექტურობას.²¹

ამ პოზიციის მთავარი არგუმენტი ეკონომიკური სტიმულირების თეორიაა. ინტელექტუალური საკუთრების უფლებები ადამიანთა შემოქმედებითი მოტივირებისთვის არსებობს, ხელოვნურ ინტელექტს კი არ გააჩნია არც ეკონომიკური ინტერესები და არც იურიდიული სუბიექტურობა. თუმცა, ეს მიდგომა წარმოშობს „საზოგადოებრივი საკუთრების პარადოქსს“. თუ ხელოვნური ინტელექტის მიერ შექმნილი ღირებული ინოვაცია (მაგალითად, ახალი ქიმიური ფორმულა) არ ექვემდებარება სამართლებრივ დაცვას, იგი ავტომატურად გადადის საზოგადოებრივ საკუთრებაში და ყველასთვის ხელმისაწვდომი ხდება. ეს რადიკალურად ამცირებს კომპანიების მოტივაციას, განახორციელონ ინვესტიციები ხელოვნური ინტელექტის კვლევით სისტემებში, რადგან მათ არ ექნებათ ექსკლუზიური უფლება შედეგის კომერციალიზაციაზე.²²

ტრადიციული სისტემებისგან განსხვავებით, ზოგიერთი სამართლებრივი სისტემა ცდილობს პრაგმატული გამოსავლის მოძებნას. ამ მხრივ განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია დიდი ბრიტანეთის „სავტორო უფლების, დიზაინისა და პატენტების აქტი“ (1988). კანონი ადგენს, რომ კომპიუტერის მიერ გენერირებული ნაშრომის შემთხვევაში ავტორად ითვლება პირი, რომელმაც განახორციელა მისი შექმნისთვის აუცილებელი ორგანიზაციული და ტექნიკური ღონისძიებები.²³

ეს მოდელი საშუალებას იძლევა, რომ ინტელექტუალური საკუთრების მფლობელად მიჩნეულ იქნას ის პირი, ვინც:

- განსაზღვრა ხელოვნური ინტელექტის მუშაობის პარამეტრები;
- უზრუნველყო სისტემა სასწავლო მონაცემებით;
- ინიცირება გაუკეთა შექმნის პროცესს.

მიუხედავად პრაგმატიზმისა, აღნიშნული მიდგომაც ტოვებს გაურკვევლობას. რა მოცულობის ადამიანური ჩარევაა საკმარისი ავტორობის დასადგენად? არის თუ არა

²¹ U.S. Copyright Office, "Copyright Registration Guidance: Works Containing Material Generated by AI," Federal Register 88 (2023): 16190.

²² Mark A. Lemley and Bryan Casey, "Remedies for Robots," University of Chicago Law Review 86, no. 5 (2019): 1345-1350.

²³ Copyright, Designs and Patents Act 1988, Section 9(3), UK Legislation.

მხოლოდ ერთი მოკლე ინსტრუქციის ჩაწერა საკმარისი საფუძველი უფლების მოსაპოვებლად?²⁴

პასუხისმგებლობის განაწილება და ეთიკური გამოწვევები

ხელოვნური ინტელექტის მიერ გენერირებული ინტელექტუალური საკუთრების პასუხისმგებლობის საკითხი თანამედროვე მენეჯმენტის ცენტრალურ გამოწვევად იქცა. როდესაც სისტემა დამოუკიდებლად ქმნის პროდუქტს, აუცილებელია მკაფიოდ განისაზღვროს იურიდიული და ეთიკური პასუხისმგებლობის მატარებელი სუბიექტი იმ შემთხვევაში, თუ აღნიშნული შინაარსი არღვევს მესამე პირთა უფლებებს ან შეიცავს მავნე შინაარსს.

სუბიექტებს შორის პასუხისმგებლობები

პასუხისმგებლობის მართვა მოითხოვს დიფერენცირებულ მიდგომას სამ ძირითად რგოლს შორის:

1. ხელოვნური ინტელექტის შემმუშავებლები არიან კომპანიები, რომლებიც ქმნიან ალგორითმულ ჩარჩოს. მათი პასუხისმგებლობა მოიცავს სისტემის უსაფრთხოებასა და სასწავლო მონაცემების ლეგიტიმურობას.
2. ოპერატორები და მფლობელები არიან ორგანიზაციების წარმომადგენლები, რომლებიც იყენებენ და ამუშავებენ სისტემას. ისინი პასუხისმგებელი არიან სისტემის მიზნობრივ გამოყენებასა და გამომავალი ინფორმაციის კონტროლზე.
3. საბოლოო მომხმარებლები კი არიან პირები, რომლებიც იყენებენ ხელოვნურ ინტელექტს კონკრეტული შედეგის მისაღებად. აქ მთავარია „ადამიანური ზედამხედველობის“ პრინციპის დაცვა.²⁵

გამჭვირვალობა, ავთენტურობა და მარკირება

ინტელექტუალური საკუთრების ეთიკური მართვისთვის გადამწყვეტია სამი ფუნდამენტური პრინციპის იმპლემენტაცია:

- **გამჭვირვალობა** - მაღალტექნოლოგიურმა საწარმოებმა უნდა უზრუნველყონ ხელოვნური ინტელექტის მუშაობის პრინციპებისა და იმ მონაცემთა ბაზების საჯაროობა, რომლებზეც მოხდა სისტემის წვრთნა. ეს აუცილებელია პლაგიატისა და უფლებების უკანონო გამოყენების პრევენციისთვის.²⁶
- **ავთენტურობა** - ადამიანისა და ხელოვნური ინტელექტის მიერ შექმნილი ნაშრომების გამოჯვნა კრიტიკულად მნიშვნელოვანია საზოგადოებრივი ნდობის შესანარჩუნებლად. ავთენტურობის კრიზისი საფრთხეს უქმნის შემოქმედებითი ინდუსტრიების ეკონომიკურ მდგრადობას.
- **მარკირება** - საერთაშორისო სტანდარტების თანახმად, ხელოვნური ინტელექტის მიერ გენერირებული ნებისმიერი ინტელექტუალური პროდუქტი უნდა იყოს

²⁴ European Patent Office (EPO), "Legal aspects of Artificial Intelligence," Munich, 2023.

²⁵ European Commission, Ethics Guidelines for Trustworthy AI (Brussels: High-Level Expert Group on AI, 2019), 12-25.

²⁶ Abbott, Ryan, The Reasonable Robot: Artificial Intelligence and the Law (Cambridge: Cambridge University Press, 2020), 178-185.

შესაბამისად მონიშნული. ეს არ არის მხოლოდ ეთიკური მოთხოვნა, არამედ სამართლებრივი აუცილებლობა მომხმარებელთა უფლებების დასაცავად.²⁷

ერთ-ერთი ყველაზე რთული ეთიკური დილემა უკავშირდება ე.წ. „სამართლიან გამოყენებას“. ხელოვნური ინტელექტის მოდელის წვრთნისთვის ხშირად გამოიყენება მილიონობით საავტორო უფლებით დაცული ნამუშევარი ავტორთა ნებართვის გარეშე. აქ წარმოიშობა ინტერესთა კონფლიქტი, ერთის მხრივ ინოვაციისთვის საჭიროა მონაცემთა დიდი მოცულობა, მეორეს მხრივ კი ავტორთა ინტერესებისთვის საკუთრების დაცვა. გამოსავალი შეიძლება იყოს საკუთარი ნამუშევრების გამოყენებაზე უარის თქმის მექანიზმების დანერგვა. ეს ავტორებს საშუალებას მისცემს, ოფიციალურად აუკრძალონ ხელოვნური ინტელექტის ალგორითმებს მათი შემოქმედების გამოყენება სასწავლო პროცესში და მოითხოვონ საკუთარი შემოქმედების ამოღება მონაცემთა ბაზებიდან.²⁸

ინტელექტუალური საკუთრების მართვის გამოწვევები და პერსპექტივები საქართველოში

საქართველოსთვის ინტელექტუალური საკუთრების მენეჯმენტის სისტემური სრულყოფა განსაკუთრებულ მნიშვნელობას იძენს ევროკავშირთან და საერთაშორისო ბაზრებთან ინტეგრაციის პროცესში. ქვეყანა ეტაპობრივად ახორციელებს ეკონომიკურ და სამართლებრივ რეფორმებს, თუმცა ხელოვნური ინტელექტისა და ახალი ტექნოლოგიების ეპოქაში მართვის თანამედროვე მექანიზმების დანერგვა კვლავ სერიოზულ გამოწვევად რჩება.

ევროკავშირთან ასოცირების შეთანხმების ფარგლებში, საქართველომ აიღო ვალდებულება, დაუახლოოს თავისი კანონმდებლობა ევროპულ სტანდარტებს. ხელოვნური ინტელექტის გამოყენების მხრივ, ეს ნიშნავს არა მხოლოდ საავტორო და საპატენტო სამართლის დახვეწას, არამედ ევროკავშირის ხელოვნური ინტელექტის აქტთან (EU AI Act) შესაბამისობას. საქართველოსთვის კრიტიკულად მნიშვნელოვანია ისეთი სამართლებრივი ჩარჩოს შექმნა, რომელიც დაიცავს ადგილობრივ ინოვატორებს და, ამავდროულად, უზრუნველყოფს საერთაშორისო ნდობას ქართული ინტელექტუალური პროდუქტის მიმართ.²⁹

ინსტიტუციური გამოწვევები და ორგანიზაციული ცნობიერება

კვლევამ აჩვენა, რომ საქართველოში ინტელექტუალური საკუთრების მართვის კუთხით რამდენიმე ძირითადი ბარიერი არსებობს:

- ცნობიერების დაბალი დონე: ბევრ ადგილობრივ ორგანიზაციაში ინტელექტუალური საკუთრება ჯერ კიდევ აღიქმება როგორც მხოლოდ იურიდიული საკითხი და არა როგორც სტრატეგიული ბიზნეს-აქტივი.

²⁷ WIPO, "Revised Issues Paper on Intellectual Property Policy and Artificial Intelligence," Geneva, 2020.

²⁸ Lemley, Mark A., and Bryan Casey, "Remedies for Robots," University of Chicago Law Review 86, no. 5 (2019): 1356-1370.

²⁹ საქპატენტი (Sakpatenti), ინტელექტუალური საკუთრების ეროვნული სტრატეგია და მოქმედების გეგმა, თბილისი, 2023.

- მენეჯმენტის სისტემების არარსებობა: კომპანიების უმრავლესობას არ გააჩნია ინტელექტუალური აქტივების სისტემური აღრიცხვისა და შეფასების შიდა მექანიზმები.
- აკადემიურ-სამეცნიერო სექტორის კომერციალიზაცია: უნივერსიტეტებისა და კვლევითი ცენტრების მიერ გენერირებული ცოდნა ხშირად ვერ გარდაიქმნება პატენტებად ან კომერციულ პროდუქტებად მართვის სუსტი რგოლის გამო.³⁰

ხელოვნური ინტელექტი, როგორც განვითარების შესაძლებლობა

საქართველოსთვის, როგორც მზარდი ეკონომიკის მქონე ქვეყნისთვის, ხელოვნური ინტელექტის ინტეგრაცია ინტელექტუალური საკუთრების მართვაში წარმოადგენს ე.წ. „ნახტომისებური განვითარების“ უნიკალურ შესაძლებლობას. ხელოვნურ ინტელექტზე დაფუძნებული მართვის თანამედროვე მოდელების დანერგვა ქართულ საწარმოებს საშუალებას მისცემს, მინიმალური რესურსების პირობებშიც კი მოახდინონ გლობალური ბაზრების სიღრმისეული ანალიზი და საკუთარი ინოვაციების ეფექტიანი დამკვიდრება, რაც მნიშვნელოვან ოპტიმიზაციას ნიშნავს. ამასთანავე, გამჭვირვალე და სამართლებრივად დაცული ინტელექტუალური საკუთრების პორტფოლიოს ჩამოყალიბება მკვეთრად გაზრდის საერთაშორისო ინვესტორების ნდობას, რაც ქვეყანაში კაპიტალის მოზიდვის წინაპირობაა. განსაკუთრებით აღსანიშნავია ლოკალური ინოვაციების სტიმულირების პერსპექტივაც, სადაც ხელოვნური ინტელექტის, როგორც „შემოქმედებითი პარტნიორის“ გამოყენება მცირე და საშუალო ბიზნესს დაეხმარება თვისობრივად ახალი, საერთაშორისო დონეზე კონკურენტუნარიანი პროდუქტების შექმნაში.³¹

ყოველივე ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე იკვეთება, რომ საქართველოს ინტელექტუალური საკუთრების სისტემის გაძლიერებისათვის კრიტიკულად აუცილებელია რამდენიმე სტრატეგიული მიმართულების რეალიზება. უპირველეს ყოვლისა, დღის წესრიგში დგას ეროვნული ინტელექტუალური საკუთრების სტრატეგიის ადაპტაცია, რაც გულისხმობს მასში ხელოვნური ინტელექტისა და ციფრული ტრანსფორმაციის კომპონენტების არსებით გაძლიერებას. ამასთანავე, განსაკუთრებული მხარდაჭერა უნდა მიენიჭოს ტექნოლოგიური ტრანსფერისა და კომერციალიზაციის ოფისების (TTO) განვითარებას როგორც საგანმანათლებლო-სამეცნიერო სივრცეში, ისე კერძო სექტორში, რათა შეიქმნას ცოდნის ეკონომიკურ აქტივად გარდაქმნის ეფექტიანი ჯაჭვი. პარალელურად, სასიცოცხლოდ მნიშვნელოვანია სპეციალიზებული საგანმანათლებლო პროგრამების დანერგვა, რომლებიც ინტელექტუალური საკუთრების მენეჯმენტის სწავლებას უზრუნველყოფენ არა მხოლოდ იურიდიული წრეებისთვის, არამედ მენეჯერებისა და ინჟინრებისთვის, რაც საფუძველს ჩაუყრის ქვეყანაში მაღალი ორგანიზაციული და ტექნოლოგიური ცნობიერების ჩამოყალიბებას.

³⁰ ევროკავშირი-საქართველოს ასოცირების შეთანხმება, თავი 9: ინტელექტუალური საკუთრების უფლებები, 2014.

³¹ World Intellectual Property Organization (WIPO), World Intellectual Property Indicators 2023 - Country Profile: Georgia, Geneva, 2023.

დასკვნა

წინამდებარე ნაშრომში განხორციელებული კომპლექსური ანალიზი ცხადყოფს, რომ თანამედროვე სამყარო ინტელექტუალური საკუთრების მართვის ფუნდამენტური ტრანსფორმაციის მოწმეა. თუკი გასულ საუკუნეებში ინტელექტუალური აქტივები მხოლოდ იურიდიული დაცვის ობიექტებად განიხილებოდა, დღეს ისინი ეკონომიკური ზრდისა და კონკურენტუნარიანობის უმთავრეს სტრატეგიულ რესურსს წარმოადგენენ. ხელოვნური ინტელექტის სწრაფმა განვითარებამ ეს პროცესი კიდევ უფრო დააჩქარა და ჩვენთვის მნიშვნელოვან ახალი რეალობის წინაშე დაგვადგინა, სადაც ადამიანი და მანქანა ინოვაციური პროცესის თანასწორუფლებიან პარტნიორებად გვევლინებიან.

კვლევის ერთ-ერთი უმთავრესი მიგნება სწორედ ამ „ჰიბრიდულ“ შემოქმედებითობაში მდგომარეობს. ხელოვნური ინტელექტი აღარ არის მხოლოდ დამხმარე ტექნიკური ხელსაწყო, მან შეიძინა შემოქმედებითი სუბიექტის თვისებები, რაც პირდაპირ კონფლიქტში მოდის ტრადიციულ, ადამიანზე ორიენტირებულ სამართლებრივ მიდგომებთან. ამ ფუნდამენტურმა გარდატეხამ წარმოშვა ე.წ. საყოველთაო ხელმისაწვდომობის წინააღმდეგობრიობა, ვითარება, როდესაც უდიდესი ეკონომიკური ფასეულობის მქონე ალგორითმული გამოგონებები სამართლებრივი დაცვის მიღმა დარჩენის საფრთხის წინაშე დგანან. აღნიშნული გარემოება, თავის მხრივ, არსებითად აქვეითებს ინოვაციურ სექტორში ინვესტიციების მოზიდვის მოტივაციას. სწორედ ამიტომ, დღეს კრიტიკულად აუცილებელია პრაგმატული სამართლებრივი მოდელების ძიება, რომლებიც უზრუნველყოფენ გონივრულ ბალანსს ტექნოლოგიურ პროგრესსა და მესაკუთრის ეკონომიკურ ინტერესებს შორის.

პარალელურად, ნაშრომმა ნათლად აჩვენა, რომ ტრადიციული ფინანსური შეფასების მეთოდები უძლურია ციფრული და ხელოვნურ ინტელექტზე დაფუძნებული აქტივების ნამდვილი ღირებულების დასადგენად. ვინაიდან ამ აქტივების ფასი ხშირად თვითგაძლიერებად ქსელურ ეფექტებზეა დამოკიდებული, მათი ეკონომიკური წონის იგნორირება საფრთხეს უქმნის კომპანიების რეალურ კაპიტალიზაციასა და გრძელვადიან სტრატეგიულ მდგრადობას.

საქართველოსთვის ეს გლობალური ძვრები არა მხოლოდ გამოწვევა, არამედ უნიკალური შესაძლებლობაა. ევროინტეგრაციის გზაზე მდგარი ქვეყნისთვის ინტელექტუალური საკუთრების მართვის საერთაშორისო სტანდარტებთან ჰარმონიზაცია სასიცოცხლო მნიშვნელობისაა. ეს არ არის მხოლოდ კანონების ფორმალური დაახლოება ევროპულ ჩარჩოებთან, ეს არის ახალი ორგანიზაციული კულტურის დანერგვა, სადაც ინოვაცია და მისი ეფექტიანი კომერციალიზაცია ეროვნული ეკონომიკის მდგრადობის გარანტი გახდება.

საბოლოო ჯამში, ინტელექტუალური საკუთრების სისტემა განიცდის არა დასუსტებას, არამედ ღრმა ევოლუციას. მიზანშეწონილია მომავლის მოდელი დაეფუძნოს სამ ძირითად მიმართულებას: სამართლებრივ მოქნილობას, ეკონომიკურ გამჭვირვალობასა და ეთიკურ პასუხისმგებლობას. ამ გზით იქნება შესაძლებელი ისეთი

გარემოს შექმნა, სადაც ხელოვნური ინტელექტი არა ადამიანის შემცვლელად, არამედ მისი შემოქმედებითი პოტენციალის უპრეცედენტო გამამდიერებლად მოგვევლინება.

ბიბლიოგრაფია

- Abbott, Ryan. *The Reasonable Robot: Artificial Intelligence and the Law*. Cambridge: Cambridge University Press, 2020.
- Bridges, Schuyler. "The Automated Inventor." *Berkeley Technology Law Journal* 33, no. 2 (2018).
- Copyright, Designs and Patents Act 1988. Section 9(3). UK Legislation.
- European Commission. *Ethics Guidelines for Trustworthy AI*. Brussels: High-Level Expert Group on AI, 2019.
- European Patent Office (EPO). *Guidelines for Examination in the European Patent Office*. Munich: EPO, 2023.
- European Patent Office (EPO). "Artificial Intelligence and the Patent System: Summaries of Case Law." Munich, 2023.
- European Patent Office (EPO). "Legal Aspects of Artificial Intelligence." Munich, 2023.
- ევროკავშირი-საქართველოს ასოცირების შეთანხმება. თავი 9: ინტელექტუალური საკუთრების უფლებები. 2014.
- Lemley, Mark A., and Bryan Casey. "Remedies for Robots." *University of Chicago Law Review* 86, no. 5 (2019).
- საქპატენტი (Sakpatenti). *ინტელექტუალური საკუთრების ეროვნული სტრატეგია და მოქმედების გეგმა*. თბილისი, 2023.
- Samuelson, Pamela. "Generative AI Meets Copyright." *Science* 381, no. 6654 (2023): 158-161.
- Schmidt, Eric, and Jared Cohen. *The New Digital Age: Reshaping the Future of People, Nations and Business*. New York: Alfred A. Knopf, 2013.
- *Thaler v. Comptroller-General of Patents, Designs and Trade Marks*. [2023] UKSC 49. United Kingdom Supreme Court, December 20, 2023.
- U.S. Copyright Office. *Copyright Registration Guidance: Works Containing Material Generated by Artificial Intelligence*. Washington, DC: USCO, 2023.
- U.S. Copyright Office. "Copyright Registration Guidance: Works Containing Material Generated by AI." *Federal Register* 88, no. 51 (March 16, 2023): 16190-16194.
- World Intellectual Property Organization (WIPO). *WIPO Technology Trends 2019: Artificial Intelligence*. Geneva: WIPO, 2019.
- World Intellectual Property Organization (WIPO). "Artificial Intelligence and Intellectual Property Policy." *WIPO Magazine*, December 2023.

- World Intellectual Property Organization (WIPO). "Revised Issues Paper on Intellectual Property Policy and Artificial Intelligence." Geneva, 2020.
- World Intellectual Property Organization (WIPO). World Intellectual Property Indicators 2023 - Country Profile: Georgia. Geneva: WIPO, 2023.

Management of Intellectual Property in the Era of Artificial Intelligence

Kakhaber Kavlashvili

Head of G-5 Service, Staff of the LEPL David Aghmashenebeli National Defence Academy of
Georgia

Abstract

The present paper analyzes the systemic transformation of intellectual property management in the context of the rapid development of Artificial Intelligence. In the modern world, intellectual assets have become a primary resource defining economic development, competitiveness, and innovative potential. The research focuses on the necessity for intellectual capital to be not only legally protected but also efficiently managed across both private and public sectors. The paper places particular emphasis on Artificial Intelligence as a creative entity and analyzes the legal and economic challenges arising alongside technological progress. Furthermore, it discusses Georgia's process of approximation with the European Union and international markets, which necessitates the implementation of modern management systems and the stimulation of intellectual product creation.

Research Hypothesis: Artificial Intelligence creates an enhanced effect within intellectual property management processes, simultaneously representing a new object of creative activity and serving as an instrument of unprecedented power for the identification, protection, and optimization of intellectual assets.

Research Aim:

To identify mechanisms for the systemic improvement of intellectual property management and to develop theoretical-practical recommendations that ensure the sustainable utilization of intellectual capital under the conditions of AI development.

Research Objective:

A complex analysis of the legal and economic aspects of the creative and inventive potential of Artificial Intelligence, including authorship, the distribution of intellectual property rights, and the role of AI as a creative entity. Additionally, the study aims to examine international regulatory approaches and ethical standards for the strategic optimization of IP management in high-tech enterprises and its adaptation within the Georgian context.

Keywords: Artificial Intelligence, Intellectual Property, Innovation Management, Algorithmic Generation, Copyright, High-Tech Enterprises.